David Rowland Grigg — Un cantec inainte de apus

UN CÂNTEC ÎNAINTE DE APUS

— “A Song Before Sunset” 1976 —

de David Rowland Grigg

Traducerea: Antuza Genescu

A umblat trei săptămâni până a găsit barosul. Vâna şobolanii din crăpăturile din beton şi dintre fiarele ruginite într un supermarket uitat de timp. Soarele apunea deasupra liniei crestate a orizontului, aruncând umbre ca nişte pietre de mormânt uriaşe pe clădirile învecinate. O nuanţă întunecată începea să se târască pe marginea dărâmăturilor, singurele rămăşiţe ale fostului magazin.

Păşea prudent de la un bloc de beton la altul, ocolind bucăţile de metal contorsionat, căutând o gaură sau un ascunziş care să i fi atras pe şobolani să şi facă cuibul în el, ici colo răsturnând cu bastonul un pietroi detaşabil, sperând zadarnic să găsească o conservă de mâncare rămasă nedescoperită după atâţia ani de pradă. De mijloc îi atârnau trei şobolani graşi, cu capul zdrobit şi însângerat de bastonul lui. Rozătoarele erau încă mari şi greoaie şi le lua prin surprindere cu o lovitură în cap, mare noroc, de altfel, pentru că nu mai vedea bine şi nici nu mai mânuia praştia cu priceperea de altădată. Se odihni puţin, adulmecând în vântul aspru. Îmbătrânea.

Avea cincizeci şi şase de ani şi suferea de foame tot mai mult, pe măsură ce trecea vremea. Carnea de pe el, cândva fragedă, se lăsase şi se înmuiase, rămânând doar scheletul firav şi ochii holbaţi, clătinându se pe craniul osos.

Avea cincizeci şi şase de ani, iar părul lui, cărunt de multă vreme, radia într un halo albicios în jurul obrazului său pământiu. Faptul că supravieţuise atât de mult era o minune, pentru că în tinereţe nu se pregătise pentru asemenea vremuri. Dar învăţase cumva să lupte şi să ucidă şi alte lucruri necesare în anii nesfârşiţi scurşi de la moartea oraşului.

Acum, zilele nu mai erau atât de dezgustătoare şi disperate ca altădată. Rareori se mai temea că va muri de foame. Dar în zilele grele, ca mulţi alţii, mâncase şi carne de om.

Îl chema Parnell şi era un supravieţuitor. Soarele apunea repede, aşa că se întoarse şi plecă înainte să l prindă noaptea. Exact în clipa în care se răsuci, surprinse sclipirea mată a metalului cu colţul ochiului. Se uită mai atent, întinse mâna şi ridică barosul dintre ruine. Îl balansă de probă, îl cântări în palme şi îl testă cum loveşte. După câteva minute fu nevoit să l lase jos, pentru că braţele începură să i tremure, neobişnuite cu efortul. Dar n avea importanţă: în timp, era convins că, folosind unealta asta, îşi va îndeplini visul de care se agăţa de trei săptămâni încoace. Legă stângaci barosul la curea şi se grăbi spre casă, ţopăind printre umbrele oraşului.

Se întuneca bine când ajunse acasă, o clădire de piatră roasă de vreme, înconjurată de jungla unei grădini neîngrijite, înăuntru aprinse cu grijă toate lumânările din camera de zi; lumina cavernoasă se furişă grabnic în unghere, încuie şi bară uşa şi, în cele din urmă, se aşeză liniştit în faţa pianului mâncat de viermi din camera mare. Oftă uşor când atinse clapele îngălbenite şi crăpate şi simţi o durere familiară când auzi sunetele sparte. Pianul fusese probabil un instrument al unui elev silitor, dar timpul nu se arătase prea îndurător cu el. Chiar dacă nu s ar fi temut că atrage atenţia locuitorilor din bezna de afară, cântatul era mai degrabă agonie, decât bucurie.

Cândva, muzica fusese viaţa lui. Acum, singurul lui scop era să şi astâmpere ghiorţăitul maţelor. Îşi aduse aminte de baros - îi căzuseră ochii pe unealta găsită printre ruine - şi speranţa încolţi din nou, ca în urmă cu câteva săptămâni.

Dar nu era timp de visat cu ochii deschişi, nici de sperat. Până să se culce, trebuia mai întâi să cureţe şi să jupoaie şobolanii pe care i prinsese. Mâine avea să se târguiască cu Femeia Berbeleac.

Femeia Berbeleac şi omul ei locuiau într un depou vechi, printre o sută de tramvaie rablagite. De ce voiau să trăiască acolo era o enigmă pe care nici unul dintre cei care făceau negoţ cu ea nu reuşise s o dezlege. Acolo trăia şi acolo şi ţinea afacerea. Magazinul ei era un tramvai izolat, abandonat pe şine la câţiva metri distanţă de depou. Vopseaua se scorojea, dar tot mai păstra urmele reclamelor jalnice din vremuri apuse. Dacă exteriorul tramvaiului oferea excursii în regiuni îndepărtate şi deodorante de calitate superioară, înăuntru, Femeia Berbeleac făcea troc cu gunoaie pe post de marfă de lux rămasă din lumea dispărută. Aliniate de a lungul scaunelor de lemn sau agăţate de plafon, vedeai conserve de tinichea cu mânere improvizate, lumânări de

casă unsuroase, suporturi cu legume cu aspect îndoielnic cultivate cine ştie unde, rânduri de şobolani, pisici şi iepuri morţi, din când în când, şi un câine mort, linguri de plastic, sticle, piei de şobolan şi tot soiul de articole salvate dintre resturile rămase prin magazinele prădate cu regularitate.

Femeia Berbeleac era negresă, bătrână şi slută şi se puse pe chicotit când îl văzu pe Parnell apropiindu se încet în răcoarea dimineţii. Rezistase mai bine decât orice bărbat în perioada de criză, pentru că era mai aspră şi mai nemiloasă decât reuşiseră ei să se poarte cu ea în anii de dinainte. Îşi frecă palmele, scoase un gâlgâit sec, de negustor hârşit, şi l întâmpină cu o căutătură lacomă, puţin ştearsă.

— Doi şobolani, Femeie Berbeleac, ucişi chiar ieri, deschise el discuţia, fără ezitare.

— Îţi dau ceva bun pe ei, domnu' Pianist.

— Aşa ceva nu s a mai pomenit. Ce anume?

— Un inel de diamante adevărat, douăzeci şi patru de carate, vezi! Ridică bijuteria lucioasă în soare.

Nu catadicsi să zâmbească la sarcasmul femeii.

— Dă mi mâncare şi termină cu batjocura.

Femeia rânji şi i oferi o varză şi doi morcovi. Cu un semn aprobator din cap, el îi dădu cadavrele jupuite, îndesă mâncarea în sac şi se întoarse să plece. Dar, văzându i barosul legat de mijloc, femeia îl opri cu un strigăt:

— Hei, bărbatule pianist, barosu' ăla! Îţi dau haină de blană bună pe el! Adevărat iepure!

Parnell se răsuci şi văzu că de data asta nu şi bate joc de el.

— Când nu mai am nevoie de el, poate. Mai vedem atunci.

Se pare că răspunsul lui o mulţumi, pentru că zâmbi şi strigă din nou după el:

— Hei, pianistule, ai auzit ce a păţit Bătrânu' Edmonds? Vandalii ăia au venit peste el şi i au luat piuitu', i au ars locu' ăla cu cărţi în care trăia!

Parnell rămase cu gura căscată.

— Biblioteca? Au dat foc bibliotecii?

— Sigur!

— Dumnezeule!

Rămase pe loc clipe lungi, tăcut şi buimac, în vreme ce Femeia Berbeleac îi rânjea. Apoi, incapabil să mai rostească ceva din cauza furiei, îşi împreună mâinile în semn de frustrare amară şi plecă.

Barosul îl deranja la mers. Prins la curea cu capul de metal, mânerul de lemn îl lovea peste picioare. Dacă l ar fi cărat în mână, muşchii i ar fi protestat după câteva minute şi ar fi trebuit să se odihnească întruna. Îmbătrânea, ştia asta. Panta spre moarte era tot mai înclinată şi nu mai avea mult, îşi zise, până aluneca de tot pe ea.

După ce se opri de mai multe ori să facă pauze de oboseală, străbătu distanţa până în centrul oraşului - un cadavru în sine. Nu mai avea puls de foarte multă vreme. Trecu pe lângă matahale ruginite care fuseseră odată automobile şi de a lungul şinelor de tramvai prăfuite, străbătu străzi cu clădiri în ruină, aliniate ca nişte recife zdrenţuite. Demult trăseseră plămânii oraşului ultima gură de aer; hornurile înalte căzuseră, aruncând bucăţi de cărămidă pe drumul întins în faţa lui.

În cele din urmă, ajunse în centru şi se opri din nou în faţa uşilor barate şi sigilate ale vechii Primării, pe jumătate îngropate în dărâmăturile de la intrare. Chiar dacă ar fi fost în stare să spargă drugii de pe uşi, ar fi trebuit să dea la o parte pietroaiele ca să le deschidă. Mult peste puterile lui.

Dar la marginea clădirii se afla carcasa unui camion proptită aiurea de perete, căţărată pe trotuar şi aflată lângă un copac care transformase cabina şoferului într un refugiu sălbatic pentru frunze.

Parnell se urcă pe camion şi de acolo se căţără mai sus cu grijă, până se cocoţă cât de cât confortabil pe o creangă din apropierea unei ferestre blocate cu bare. Cu trei săptămâni înainte, curăţase murdăria de pe sticlă ca să vadă coridoarele prăfuite. Pe zidul opus al coridorului atârna un semn care indica direcţia de mers, şters şi îngălbenit, dar tot se putea citi ce scria pe el: **SALA DE CONCERTE**.

Privind literele şterse, îl copleşiră încă odată amintirile concertelor pe care le dăduse. Degetele lui apăsau clapele conduse de propria lor memorie, muzica se arcuia în arabescuri, iar la sfârşit, aplauzele publicului aproape invizibil din sala întunecoasă nu mai conteneau…

Amintirile îi dispărură când ridică barosul de pe umăr, izbindu l de barele de la fereastră. Împrăştie praf şi fărâmiţă ciment. Treaba părea mai uşoară decât crezuse, mare noroc, pentru că lovitura îl slăbi teribil. Izbi a doua oară şi barele se deplasară şi se îndoiră. Găsi, nu ştiu nici el de unde, puterea de a lovi a treia oară şi barele cedară, sparseră geamul şi cioburi căzură în coridorul din spatele lor.

Trăi bucuria victoriei însoţite de un fior de slăbiciune, cu respiraţia tăiată şi cu braţele moi, tremurând. Rămase mult pe creangă, adunându şi puterile şi speranţele pentru a se aventura înăuntru.

Într un sfârşit, îşi trecu picioarele peste marginea ferestrei şi sări pe podeaua coridorului. Auzi zgomot de sticlă spartă. Căută în geantă şi scoase o lumânare mică şi nişte chibrituri preţioase.

Cutia de chibrituri utilizabile îl costase trei piei de şobolan daţi Femeii Berbeleac din tramvai cu două săptămâni înainte. Aprinse lumânarea şi flacăra gălbuie lumină coridorul plin de praf.

Începu să meargă pe el, lăsând urme în praful neatins. Îi veniră în minte imagini cu exploratorii selenari, imprimând pas după pas în colbul lunar străvechi, şi zâmbi amar.

În cele din urmă, ajunse la două uşi duble, blocate cu drugi şi încuiate cu lacăt. Fu nevoit să se odihnească din nou înainte de a zdrobi lacătul cu barosul şi de a păşi în interiorul de spaţiu cosmic din spatele lor.

După ce se obişnui cu lumina lumânării, mai slabă în spaţiul deschis, văzu rânduri rânduri de scaune de pluş. Un şobolan se strecură iute printre ele, iar de deasupra se auzeau foşnet şi chiţăituri slabe, care proveneau, probabil, din cuibul de lilieci de pe tavanul înalt.

Intervalul dintre scaune se derula în faţa lui, într o pantă uşoară. Parnell avansă încet, stârnind praf. În imensitatea sălii întunecate, flacăra lumânării sale nu era decât o biată scânteiere, luminând un cerc îngust în jurul lui şi străpungând norişorii pe care i împrăştia din mers.

Pe scenă, metalul din colţuri reflecta imaginile flăcării. În jurul lui se aflau suporturile şi partiturile unei întregi orchestre, ascunse de colbul anilor. Uite un toc întredeschis, iar în el un corn francez de alamă sclipitoare, abandonat de vreun muzician grăbit. Iar învelit în alb, cu un candelabru fără luciu pe el, trona pianul cel mare.

Inima începu să i bată nebuneşte când şterse praful de pe husă. Cu mâna tremurând de emoţie, aprinse candelabrul de la flacăra firavă a lumânării şi îl ridică sus de tot, luminând scena. Acum vedea şi alte instrumente, demult pierdute de proprietarii lor: aici o vioară, dincolo un oboi, aruncate în uitare într o vreme în care a le deţine nu mai avea nici o importanţă.

Lăsă candelabrul pe podea şi dezveli cu grijă pianul. Lumina dansa gălbuie pe suprafaţa neagră, de lemn lustruit, şi scăpăra în alamă.

Clipe lungi, mâinile lui nu fură în stare decât să mângâie instrumentul cu afecţiune crescândă. Într un sfârşit, se aşeză pe taburet, dându şi seama, pentru prima dată, cât de obosit era. Cheia, constată el uşurat, era în broască. Ar fi putut s o forţeze, bineînţeles, dar i ar fi sfâşiat inima să distrugă forma aceea perfectă.

Răsucind cheia în broască, dădu la o parte capacul şi şi plimbă lin degetele pe clapele albe şi negre. Se lăsă pe spate şi, cu un gest voit artificial, îşi trase haina zdrenţuită de pe scaun şi se întoarse cu faţa către sală.

S-au vândut toate biletele, domnule Parnell. Toată Londra a stat la coadă ca să vă asculte. Posturile de radio plătesc averi ca să vă transmită concertul. Spectatorii sunt liniştiţi, aşteaptă. Le auziţi respiraţia, acolo, în sală? Nimeni nu tuşeşte, nimeni nu strănută, nimeni nu scoate un sunet în vreme ce stau, în linişte, dornici să audă primele note care alunecă din vârful degetelor dumneavoastră. Muzica freamătă în mâinile dumneavoastră, aşteptând s o eliberaţi... acum!

Note false distonară în sala pustie, iar liliecii, tulburaţi, începură să zboare nervoşi în stol deasupra scaunelor goale, putrezite. Parnell respiră cu un oftat de durere.

Instrumentul va trebui acordat clapă cu clapă - grea muncă. Încă nu şi atinsese scopul. Acum însă, în sfârşit, putea întinde mâna să l atingă. Începu să şi dea seama de dificultăţile care îl aşteptau, una câte una. Simţi foame şi văzu că lumânările ard repede. Probabil că se găseau acordoare în sală, dar i ar fi trebuit o unealtă cu care să strângă coardele pianului. Şi va trebui să aibă ce mânca şi ce bea câtă vreme va sta aici, înăuntru, şi nu va avea cum să vâneze sau să fure. Va trebui să se întoarcă la Femeia Berbeleac şi să vadă ce i ar oferi ea în schimbul barosului. Nu haina de blană i o va cere, era convins.

Afară, deschise geanta şi scoase mâncarea pe care o aduse cu el. Se aşeză pe camion şi mânca bucăţi de şobolan fript şi varză crudă, cumpănind la vreo cale de a prinde în capcană câţiva lilieci din sală. Bineînţeles, ar avea gust ciudat, iar aripilor de piele le ar

găsi el o utilizare. Dar toate planurile se dovediră impracticabile, aşa că le lăsă baltă.

În depărtare, deasupra clădirilor distruse, se înălţa tihnit spre cer un fuior subţire de fum negru. Era o zi senină, fără nori, iar fumul păta urât albastrul cerului. Nedumerit, Parnell se întrebă ce arde. Dâra era prea potolită ca să provină de la un incendiu în pădure. Dacă nu cumva luase foc altă clădire, după atâţia ani, precis era mâna omului la mijloc. Neputând să tragă o concluzie mai mulţumitoare, se întoarse şi alungă întrebarea din minte.

După ce strânse la repezeală resturile de mâncare, puse la loc de formă barele de la fereastră, ca să nu sară în ochii trecătorilor locul pe unde intrase în clădire. Ridică barosul şi porni pe drumul care l îndepărta de ceea ce şi dorea mai mult.

Femeia Berbeleac se făcuse mai acră spre sfârşitul după amiezii, ca o broască neagră şi grasă care se scaldă în ultimele raze de soare. Şedea pe scara tramvaiului; îl salută pe Parnell nu foarte entuziasmată. Bărbatul ei, cam trecut, stătea pe tramvai şi privea ameninţător către orizont, cu o puşcă veche sub braţ, ignorând o şi pe nevastă sa, şi pe Parnell.

Rămase şi se ciorovăi cu femeia aproape un ceas.

Ea tot voia să i ofere haina de blană, dar el dorea o cheie reglabilă, lumânări, chibrituri şi mâncare în schimb, iar astea erau lucruri scumpe. În cele din urmă, Parnell cedă şi acceptă ultima ofertă a femeii, adică tot ce voia el, în afară de mâncare.

Femeia Berbeleac atârnă barosul cât mai vizibil în tramvai şi îi dădu obiectele cerute. Se întoarse şi i aruncă o privire înverşunată.

— Tu nebun, pianistule, ştii?

Proptindu se istovit de uşa tramvaiului şi jucându se cu lumânările, fu înclinat să i dea dreptate.

— Cred că da.

— Sigur da! insistă femeia, dând viguros din cap. Eşti găgăuţă dus cu pluta!

— Chiar că s dus cu pluta dacă vin să mă târguiesc cu tine, replică Parnell, dar femeia nu făcu decât să l privească; pe urmă, el îşi aminti de ceva. Am văzut mult fum în partea de sud de dimineaţă. Nu ştii ce ardea?

Femeia Berbeleac zâmbi şi i trase cu ochiul.

— Sigur ştiu. Nu ţi am zis azi dimineaţă despre vandali? Vandalii ăia vin peste oraş acuma. Săptămâna trecută ars Bătrânu' Edmonds şi cărţile lui. Acum locu' cu tablouri. Curat nebuni, vandali. Îşi făcu de lucru prin tramvai, aranjând marfa. Lui Parnell i se făcu inima cât un purice.

— Galeria de Artă?

— Da, aşa auzit. Jack Şchiopu' fost în sud de dimineaţă, el povestit. La vandali nu plăcut nici cărţi, nici tablouri, nici un fel.

Furia îi încălzi lui Parnell măruntaiele, numai pentru a se transforma în frustrare amară, ca şi cum pierduse un obiect pe care nici nu l avusese. Majoritatea lucrurilor pe care le iubise fuseseră nimicite în timpul crizei. Acum, puţinele rămase luau acelaşi drum, al distrugerii lipsite de sens.

— Dar de ce? protestă el, aşezându se pe un scaun gol, să i treacă tremuratul. Ce rost are să le distrugă?

— Cui pasă? Nu poţi mâncat cărţi, nu ţine de cald picturi. Vandalii că le arde, sigur nebuni, dar cui pasă?

— Bine, spuse Parnell, bine.

Răspunsurile care simţea că încolţesc în el n ar însemna nimic pentru Femeia Berbeleac. Nu putea decât să şi înăbuşe pierderea şi suferinţa, să le ascundă. Strânse din dinţi şi, obosit, îşi luă lucrurile, le puse în geantă şi coborî din tramvai. Femeia Berbeleac îl urmări dezgustată cum se îndepărtează. Bărbatul ei stătea tot pe tramvai şi se uita fioros, foarte fioros, cu puşca sub braţ, la orizontul pe cale de a se întuneca.

Parnell îşi petrecu dimineaţa următoare vânând din nou şobolani printre rândurile de case măcinate de trecerea timpului, care încă se aliniau uniform în vestul oraşului. După câteva ore de căutare zadarnică, avu noroc şi dădu peste mai mulţi iepuri care afânau pământul moale într o curte din spatele unei case, închisă şi sufocată de buruieni. Prinse doi dintre ei, mai neatenţi, înainte ca restul să fugă şi să se ascundă. Restul dimineţii îl petrecu jupuindu i, prăjindu i şi punându le pielea în sare. După amiază, se afla din nou în sala întunecoasă, începând lunga sarcină de a acorda fiecare coardă a pianului la înălţimea perfectă a sunetului. Fost acordor profesionist, ar fi fost capabil să termine mult mai repede, însă era obligat să lucreze într un ritm frustrant de lent, luând decizii bazate pe încercare şi eroare şi ascultând fiecare coardă în parte, comparând o cu celelalte deja acordate, apoi strângând o încă o dată cu cheia ruginită.

Măsura trecerea timpului după viteza cu care ardeau lumânările fumegânde şi plecă înainte de căderea nopţii.

Aşa petrecu multe zile la rând, până când nu se mai putu încrede în propriul auz şi trebuia să facă pauze de ore întregi înainte de a relua lucrul.

De câte ori pleca din sală ca să mănânce sau să şi odihnească ochii sau auzul, vedea fum la orizont. Veni şi ziua când termină; când testă pianul cu game şi exerciţii simple şi se asigură că era perfect acordat. Atunci ştiu că se teme să înceapă, se teme să se aşeze şi să cânte muzică adevărată. Degetele lui încă nu uitaseră piesele favorite, dar în adâncul inimii îi era frică să nu se încurce şi să şi bată cumva joc de muzică. Îşi păstrase forţa mâinilor şi flexibilitatea degetelor luptându se cu dinozaurul de pian din casa lui în toată vremea asta, dar nu putea spune cu siguranţă că şi păstrase şi îndemânarea. Trecuse foarte mult timp.

Parnell ieşi din sală şi se aşeză, deznădăjduit şi tremurând, pe camionul ruginit, acoperit de frunze. După amiaza era la început şi, pentru prima oară după atâtea zile, nu se vedea fum pe cer. Mâncă ultima bucată de iepure şi şi dădu seama că va trebui să vâneze din nou a doua zi. Râse de el, prost bătrân ce era, trase câteva înghiţituri de apă din sticlă, aprinse lumânarea şi se întoarse repede în sală, ridicând nori de praf.

Mutase deja toate suporturile într o parte, lăsând pianul singur, să nu fie înghesuit. Acum şterse de praf încă o dată suprafaţa lustruită, frecă literele de alamă, trase capacul, aprinse candelabrul şi se aşeză în faţa clapelor. Liliecii se apucaseră de forfotit - spectatori aplaudând tumultuos. Înclină din cap către scaunele din catifeaua roasă de molii şi începu să cânte.

Prima piesă: Beethoven, Sonată pentru pian, opus 109. Muzica se revărsa, prindea forţă, curgea din coardele pianului magnific odată cu degetele care se deplasau şi apăsau pe ele, amintindu şi de ceea ce creierul nu mai ştia sigur. Iar el înţelese, chiar în timp ce o asculta, că nu şi pierduse măiestria, că se refugiase cumva în siguranţa sinelui său, latentă în toţi aceşti ani de chin. Ţesu o pânză din muzica lui, aruncă viaţă şi lumină şi armonie în beznă, se înveli pe sine cu sunetele ei şi cântă întruna. Şi, în timp ce cânta, plângea.

Bucata se termină; începu alta. Şi alta. Beethoven, Mozart şi Chopin reînviau. Muzica răsună ceas după ceas. Un şuvoi de bucurie, de suferinţă, de dor. Era orb, insensibil şi surd la toate, mai puţin la muzica lui, izolat de lumea din afară, în castelul de sunete pe care îl construia în jurul lui.

În cele din urmă, se opri, degetele pulsându i dureroase, şi ridică ochii deasupra pianului.

În faţa lui stătea un vandal. Legăna în braţe barosul cu care Parnell se targuise cu Femeia Berbeleac. Unealta avea capul roşu de sânge. Stătea şi l privea dispreţuitor, mângâind, mângâind întruna coada uneltei pe care o căra după el. Era îmbrăcat în piele prost păstrată şi metal ruginit. La gât purta vreo zece coliere de metal, iar pe pieptul gol şi păros atârnau lanţuri - cruci şi svastici, simboluri ale păcii şi peşti - care se loveau unele de altele şi zornăiau. Era murdar, cu păr uns şi încâlcit, iar pe frunte avea o cicatrice în formă de V. Puţea.

Parnell nu fu în stare să vorbească. Împietrise de teamă şi inima i se zbătea în piept ca peştele pe uscat.

Vandalul scoase un chicot răguşit, încântat de groaza de pe chipul lui.

— Hei, bătrâne, cânţi grozav! Ia spune, Muzicuţă, cu vocea cum stai?

— N-am voce, abia îngăimă.

Celălalt scutură din cap batjocoritor, mimând părerea de rău.

— Mare păcat, Muzicuţă. Dar, ascultă la mine, să vezi ce voce frumoasă o să ai când am terminat cu tine. Una faină şi puternică.

Îşi trecu barosul în mâna cealaltă şi scoase un cuţit. Lama străluci fioros pe scenă când se reflectă în ea flacăra lumânării.

Parnell simţi că i se face rău, dar, într un impuls de nebunie, vechea lui furie îl copleşi chiar atunci când se află faţă în faţă cu teama.

— De ce? întrebă el, cu glas tremurat. De ce vrei să mă omori? Ce rău ţi am făcut?

Vandalul miji ochii, concentrându se amuzat.

— De ce? De ce nu? zise şi cuţitul scânteie gălbui în ochii lui Parnell.

— Tot ceea ce faceţi voi… distrugeţi toate lucrurile frumoase, cărţile, tablourile… Începu Parnell să se agite, în ciuda fricii. Numai ele ne au rămas din moştenirea noastră, din cultura noastră; din civilizaţie, din măreţia Omului, nu ţi dai seama? Nu sunteţi decât nişte barbari, ucideţi şi ardeţi…

Se opri când vandalul, după ce i şterse veselia de pe chip, flutură lama spre el.

— Te pricepi la muzică şi la vorbe, dar spui numai tâmpenii. Ştii ce ne a dat preţioasa ta cultură? Jeg şi războaie şi obiceiul de a ne mânca unii pe alţii. Eşti un bătrânel simpatic; erai deja bătrân când au început crimele şi foametea. Eu şi ai mei nu eram decât nişte ţânci. Ştii prin ce am trecut? A trebuit să fugim şi să ne ascundem ca să nu ne mănânce adulţii; am fost nevoiţi să mâncăm ţărână şi noroi să nu murim, băi. Asta a însemnat preţioasa ta moştenire pentru noi, drăguţule, aşa că nu mă umple pe mine de rahat cu laude aduse Omului, că n a fost deloc măreţ.

Vandalul se aplecă deasupra lui şi suflă spre el duhoarea care i ieşea din gură. Parnell nu scoase o vorbă când barbarul se dădu înapoi şi i aruncă priviri de oţel.

— Iar tu stai aici pe întuneric şi cânţi muzica aia frumoasă şi nu vrei altceva decât să fie toate cum au fost înainte! Ei bine, o să avem grijă, eu şi ai mei, să nu mai fie niciodată cum a fost. Acuma, ia spune mi tu mie, băi, ce bine a făcut muzica aia, cultura aia vreodată? Ia zi.

Parnell se pierdu în învălmăşeala propriilor gânduri. Într un sfârşit, rosti simplu:

— Le a adus oamenilor bucurie, atât.

Vandalul deveni iarăşi dispreţuitor:

— Bine, măi Muzicuţă, să vezi ce mare bucurie o să fie pe capul meu când o să te omor. Dar mai întâi, vedeto, o să sar într un picior de fericire când o să distrug mândreţea asta de instrument chiar sub nasul tău, ca să te bucuri şi tu odată cu mine. Ce zici?

Şi, răsucindu se, vandalul ridică barosul până deasupra coardelor pianului.

Parnell simţi cum se rupe ceva în el.

Sări şi l prinse pe vandal de braţ. Luat prin surprindere, acesta scăpă barosul. Parnell îl zgârie cu unghiile pe obraz. Vandalul ridică pumnul păros şi l izbi în maxilar, mai mai să l trântească la pământ, dar i se agăţă cu mâinile de gât - numai ele nu i tremurau - mâini devenite parcă de fier după zeci de ani de exersat la clape - iar cu degetele mari apăsa pe traheea vandalului. Tânărul începu să se sufoce şi încercă zadarnic să i dea mâinile la o parte, căci degetele noduroase se încleştau într o strânsoare ucigătoare, strângeau tot mai tare, cu forţa cuiva căzut pradă isteriei. O clipă

interminabilă, cei doi atârnară unul de altul, într o îmbrăţişare stranie. Apoi vandalul se prăbuşi pe scenă cu Parnell deasupra lui, înăbuşind în el şi ultima fărâmă de viaţă, până când îşi dădu sufletul.

Scoase un strigăt înăbuşit şi vomită peste marginea scenei. Se lăsă pe genunchi, transformat de propria reacţie şi groază într un animal fără minte. În cele din urmă, se întoarse şi, cuprins de un sentiment străin, se holbă la cadavrul vandalului. De afară se auzeau foarte slab urletele celorlalţi din noile cete de barbari care dădeau foc şi prădau. Înăuntru - tăcerea morţii şi forfota liliecilor.

Se târî spre pian, unde căzuse barosul. Se ridică, proptindu se de el pentru că i tremurau picioarele, apoi îl cuprinse în mâini.

Dintr o singură lovitură născută din durere, izbi cu el în coardele pianului.

Se zgudui din tot corpul din cauza şocului. Coardele zbârnâiră violent, lemnul crăpă, aerul răsună de sunete sparte. Candelabrul se rostogoli, ateriză pe podea şi se stinse, răspândind bezna în toată sala.

Liniştea nu se sfârşi niciodată.

[*Originally published in „Beyond Tomorrow", 1976*]

NOTĂ BIBILIOGRAFICĂ

David Rowland Grigg nu a scris decât câteva povestiri, publicate între 1976 şi 1985. Textul care urmează, primul acceptat spre publicare, a apărut mai întâi în antologia *Beyond Tomorrow,* alături de nu mai puţin de şase mari maeştri ai SFWA. În 2004, Alex Wilson a transformat o în audiobook la Telltale Weekly (www.telltaleweekly.org) şi a fost inclusă în volumul de povestiri al autorului, *Islands,* care poate fi descărcat gratuit de pe site ul său, www.rightword.com.au. Grigg a fost nominalizat la premiul australian Ditmar de mai multe ori, o dată la categoria proză scurtă, de două ori ca „autor fan" şi o dată pentru editarea fanzinului *The Fanarchist.*

El spune că sămânţa povestirii următoare este o replică din drama *Trei surori,* de Cehov; personajul Tuzenbach exclamă (către una dintre surori): „*Închipuieşte ţi cum e să fii în stare joci magistral, dar nimeni, nimeni să nu te aprecieze!*" Tocmai această tristă ironie a talentului irosit l a făcut să se întrebe cum s ar descurca - dacă s ar descurca - cei foarte talentaţi dacă ar dispărea civilizaţia noastră. Cultura fiind, aşa cum spune el, epifenomen al civilizaţiei. Dacă n ar mai exista civilizaţia, cultura şi ar pierde relevanţa?

Note de subsol

Table of Contents

David Rowland Grigg — Un cantec inainte de apus 1
NOTĂ BIBILIOGRAFICĂ 14
Note de subsol 15